

OBRRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„OBRRTNI VESTNIK“
Izhaja mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu ter
stane celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna številka Din 2.—

Oficijelno glasilo «Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani» in «Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru» ter slovenskih obrtnih društev v Sloveniji

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se ne
vrčajo. Ponatiski dovoljeni le z
navedbo vira.

Štev. pri poštni hranilnici
podružnici v Ljubljani 10.860

XII. letnik.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1929.

Št. 1.

Cenjenim naročnikom!

Zaradi tehničnih ovir, ki so nepričakovano nastale, nismo mogli izdati 23. in 24. številke «Obrtnega Vestnika». Prosimo cenjene naročnike, da nam to oprostite in ostanejo tudi v tekočem letu zvesti svojemu stanovskemu glasilu.

List bo odslej zopet redno izhajal vsakega 1. in 15. v mesecu.

Konzorcij «Obrtnega Vestnika».

Organizacija.

(Nadaljevanje.)

Če razmotrivamo to vprašanje, t. j. državnih obratov, pridemo do zaključka, namreč, da ustroj istega kakor funkcioniranje obratov sploh omogoča le obrtništvo, poleg tehnično izsolanega osebja, t. j. inženjerjev. Ako vzamemo za primer železnice — vse tam zaposleno strokovno osebje je izposobil edino obrtništvo, pa bodisi strojevodjo, kurjača ali sploh profesionaliste vseh vrst. Vse to je državi dalo edino le obrtništvo, prav tako je pri rudnikih in drugih tovarnah. Za uspešen razvoj naše obrambne sile je prav tako potrebno tehnično izobraženo osebje, osobito pri mornarici in zrakoplovstvu. Torej vsestransko, bodisi v gospodarskem kakor tudi v obrambnem pogledu na ustrojstvu države, ima obrtništvo svoj ogromen delež, a za izvežbanje tega ogromnega števila strokovnega osebja ni država skoro nič prispevala. Vse to osebje se je izvežbalo in usposobilo le na stroške malega obrtnika, a pri vsem tem se uprava državnih podjetij še tako daleč spozablja, da drži v svojih podjetjih tujezemske specialiste strokovnjake, namesto da bi dala izobraziti svoje delavstvo v tujini kot specialiste, — seveda za to «nema pare». Pa bo kdo prizadetih hotel trditi, da to ni res, saj se vendar brez inženjerjev takih podjetij ne more voditi. Res je, a pri tem upoštevajmo, koliko stroškov je imela država, da se je usposobil za svoje mesto en inženjer, kateri je ves čas svojega šolanja, t. j. od osnovne šole pa gori do univerze, študiral v učnih zavodih, v katerih poučujejo državni profesorji, poleg tega imajo tudi taki potrebni, včasih tudi nepotrebni študenti državne stipendije, da, celo v inozemstvo se jih pošilja na državne stroške v visoke šole. Pride torej ena taka usposobljena moč državo mnogo deset tisoč stati, dočim strokovno izvežbano osebje ne stane državo niti pare, ker vso to tlako za državo opravlja obrtništvo in za vse to nima po obrtniških zakonih zajamčenih pravic in zaščite. To smelo trdimo, ker država niti za obrtno-nadaljevalno šolstvo skoraj ničesar več ne prispeva. Vse te pravice in zahteve bi država kakor tudi drugi merodajni faktorji drugače upoštevali, če bi bila obrtna organizacija na višku svoje stopnje kakor so druge strokovne organizacije. Iz tega sledi, da država, namesto da bi ščitila obrtništvo, ki daje poleg davkov še strokovno izobraženo osebje državi za vzdrževanje njenih obratov, ista država forsira uničenje obrtništva s tem, da sama opravlja obrtniško poslovanje ter po kaznilnicah vrši obratovanje kar na veliko, in to v škodo obrtništva brez vidnega haska za državo.

Nov državni proračun.

Narodni skupščini je predložen predlog državnega proračuna za proračunsko leto 1929./30.

Novi proračun znaša 12.158.672.732 Din in je od prejšnjega proračuna za 578.553.700 Din višji.

Najvažnejše vprašanje v proračunu je porazdelitev kreditov, drugo vprašanje, ki nastaja, pa je, jeli bo moglo naše gospodarstvo prenesti tak proračun.

V proračunu so predvideni dohodki sledeči: 1.) neposredni davki 1.684.000.000 Din 2.) Posredni davki: a) trošarina 783.000.000 Din, b) takse 1.159.500.000 Din, c) carine 1.463.610.000 Din. 3.) Monopoli 1.904.935.193 Din. 4.) Vojska odškodnina Nemčije 274.000.000 Din. 5.) Prometno ministristvo in državna gospodarska podjetja in ustanove 6.631.478.385 Din. 6.) Od denarnih ustanov 30.000.000 Din. 7.) Od kapitala in fondov 4.626.805 dinarjev. 8.) Od raznih dohodkov 86.501.377 Din. Dohodki so napram prejšnjeletnemu proračunu za 60.929.424 Din večji.

Državni izdatki znašajo torej 12.158.672.782 dinarjev.

Izdatki za državno administracijo znašajo 7.829.839.786 Din, a na izdatke gospodarskih podjetij 4.382.832.996 Din.

Državni izdatki so sledeči:

1.) Državni dolgovi 868.143.226 Din. 2.) Ministrstvo gradb 204.271.476 Din. 7.) Ministrstvo za notranje zadeve 546.000.879 Din. 4.) Ministrstvo za narodno zdravje 175.294.197 Din. 5.) Ministrstvo za zunanje zadeve 166.270.138 Din. 6.) Ministrstvo gradb 204.271.476 Din. 7.) Ministrstvo za agrarno reformo 30.371.081 Din. 8.) Vrhovna državna uprava 318.725.633 Din. 9.) Pokojnine in invalidske podpore 1.031.637.566 Din. 10.) Ministrstvo za pravosodje 307.651.012 Din. 11.) Ministrstvo ver 112.024.622 Din. 12.) Ministrstvo financ 559.768.348 Din. 13.) Ministrstvo vojne in mornarice 549.696.611 Din. 14.) Ministrstvo prometa 80.080.171 Din. 15.) Ministrstvo poljedelstva in vod 139.287.764 Din. 16.) Ministrstvo trgovine in industrije 51.940.374 Din. 17.) Ministrstvo socialne politike 33.972.839 Din. 18.) Proračunski rezervni krediti 74.000.000 Din.

Proračun ministristva trgovine in industrije je napram prejšnjeletnemu proračunu za 3.171.558 dinarjev večji.

K proračunu se bomo še povrnil.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v I. četrtletju 1929.

(Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Vložitev davčnih prijav.

Davčne prijave po novem zakonu o neposrednih davkih je vložiti:

- za zgradarino do 15. januarja 1929.
- za pridobnino tekom meseca februarja 1929.
- za rentnino do 15. februarja 1929.

Kdor iz neopravičljivega razloga ne vloži prijave v določenem roku, plača poleg osnovnega in dopolnilnega davka kot kazen 3 %, če pa ne vloži prijave v osmih dneh niti na pismeni poziv, 10 % osnovnega davka.

II. Uslužbenski davek.

Gospodarji so dolžni od uslužbencev pobrane zneske odpremiti davčnemu uradu najkasneje 15. dan po preteku vsakega meseca.

Gospodarji, ki redoma nimajo več nego pet zaposlencev, odpremljajo davčne zneske do 15. dne po preteku vsakega četrtletja, za mesece oktober,

november in december 1928., torej do dne 15. januarja 1929.

III. Davek na poslovni promet.

a) Rok za vložitev prijav, katere so dolžni vlagati davkoplačevalci, ki povzvalno plačujejo davek na poslovni promet in rok za vložitev prijav, katere vlagajo davkoplačevalci, ki plačujejo davek na poslovni promet četrtletno po knjigi opravljenega prometa v svrhu nove, odnosno definitivne odmere davka od prometa minulega leta, še nista določena. V letu 1929. bo te prijave po vsej priliki vlagati hkratu s prijavi za pridobnino tekom meseca februarja 1929.

b) Vsa podjetja, zavezana javni računodaji, in vsi oni obrati in podjetja, katerih promet je presegel v minulem letu 360.000 Din, morajo voditi knjigo opravljenega prometa in predlagati v 30 dneh po preteku vsakega četrtletja prijave ter hkratu plačati odpadajoči 1%ni davek na poslovni promet. Davkoplačevalci, ki so bili že v letu 1928. dolžni odpremljati davek na poslovni promet po knjigi, ga morajo odpremiti za IV. četrtletje 1928. do dne 30. januarja 1929.

IV. Dospelost direktnih davkov.

Neposredni davki po novem davčnem zakonu dospevajo v plačilo v štirih enakih obrokih: dne 1. januarja, dne 1. aprila, dne 1. julija in dne 1. oktobra.

Dokler se ne izvrši odmera poedinega davka po novem zakonu, se pobira davek po predpisu v ustrezni davčni obliki minulega leta.

Dospelost nekaterih periodičnih taks.

(Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

1. Takse na reklame. — Dne 15. januarja 1929. poteče rok za plačilo takse na reklamo v obliki napisanih in naslikanih stalnih objav, ki se obešajo na raznih krajih ali so izdelane na zidovih, ogradah, tramvajih itd., kakor tudi v obliki svetlobnih objav. Če se takse pravočasno ne plača, znaša kazen trikratno redno takso.

2. Takse na kupone ali dividende in na tantieme. — Od kuponov ali dividende in od tantijem se plačuje po pripombi 5. k tar. post. 10. taksa 1 %. Takso je plačati v 15 dneh po odobritvi bilance. Prekoračenje tega roka se kaznuje s trikratnim zneskom redne takse.

3. Dopolnilno prenosno takso po tar. post. 12. prip. 12. taksne tarife je za leto 1929., kolikor ne presega zneska 500 Din, plačati v celotnem iznosu do dne 31. januarja 1929., ako pa taksa presega znesek 500 Din, je plačati v istem roku prvi četrtletni obrok za leto 1929.; od onega, ki jo ne plača v določenem roku, jo izterja finančno oblastvo eksekutivno.

4. Taksa za potroške v hotelih, restavracijah, gostilnah, kavarnah, penzionih v krajih s preko 2000 prebivalci in v vseh kopalniških in letoviških se pobira povprečno naprej, in sicer po želji taksnega zavezanca: polmesečno, mesečno ali trimesečno; pri tem se šteje mesec vedno s 30 dnevi. Višino povprečne takse določa pristojno finančno oblastvo na podstavi zbranih podatkov o povprečnem prometu gostov za vsak tak lokal. Če se določena povprečna taksa ne plača pravočasno, jo izterja pristojno finančno oblastvo eksekutivno.

5. Taksa za .otvorjene ali tekoče račune pri delniških družbah. — Do dne 15. januarja 1929. morajo delniške družbe predložiti davčnemu uradu sezname otvorjenih ali tekočih računov v minulem polletju in takso po 20 Din za vsak račun prilepiti na seznamek. Prepozno plačilo se kaznuje s trikratno redno takso.

6. Takso za pravico, da se točijo pijače (točilno takso po tar. post. 62.) je plačati za prvo polletje 1929. do dne 31. januarja 1929. Od oseb, ki ne plačajo te takse pravočasno, ki pa imajo dovolilo za točenje pijač, izterja takso pristojno finančno oblastvo eksekutivno.

7. Letno takso za biljarde za leto 1929. v znesku 200 Din je plačati do dne 15. januarja 1929., sicer se izterja eksekutivno.

8. Takso na vporabna vozila (avtomobile, fijakarske in polfijakarske vozove) je plačati za leto 1929. v Ljubljani in v Mariboru do konca meseca februarja 1929., v ostalih krajih pa do konca meseca januarja 1929. Od zamudnih plačnikov izterja takso finančno oblastvo eksekutivnim putem.

9. Letna taksa po tar. post. 214. za odobritev privatnega skladišča po carinskih predpisih v znesku 500 Din zapade za leto 1929. v plačilo do dne 15. januarja 1929. Na zamudna plačila je zapretna kazen v izmeri trikratne redne takse.

Plenarna seje Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Dne 5. decembra p. l. se je vršila plenarna seja Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, ki jo je otvoril zbornični predsednik g. Ivan Jelačin. Velikega župana ljubljanske oblasti je zastopal načelnik g. dr. Rudolf Marn, Velikega župana mariborske oblasti pa sekcijski svetnik g. dr. R. Ratej.

V svojem pozdravnem govoru se je spominjal čuvstev, ki navdajajo slovenskega gospodarja ob desetletnici osvobojenja in obstoja naše države. Ob koncu svojega govora je predlagal, da se odpošlje kabinetni pisarni Nj. Veličanstva kralja vdanostno brzojavko. Zbornica je sprejela predlog s trikratnim «Živio» klicem.

Pred prehodom na dnevni red je zbornični član g. Josip Rebe k vložil dve pismeni interpelaciji glede nastopa zborničnega predsednika g. Ivana Ogrina na protestnem zborovanju obrtništva dne 3. septembra p. l. v Ljubljani in glede nastopa na seji šolskega odbora obrtno-nadaljevalnih šol v Ljubljani.

Prva interpelacija se glasi:

Gospod predsednik! Znano Vam je, da je Veliki župan ljubljanske oblasti izdal meseca avgusta 1928. na podlagi ministrske uredbe naredbo o odpiranju in zapiranju obratovališč, ki je občutno prizadela vse gospodarske kroge, zlasti pa tudi naše male obrtnike.

Obrtniške organizacije so pod okriljem Zveze obrtnih zadrug sklicale dne 3. septembra 1928. veliko protestno zborovanje proti naredbi.

Ob tej priliki je zbornični predsednik gospod Ivan Ogrin kot zastopnik zbornice izjavil, da tudi obrtništvo lahko shaja z šurnim delavnikom, medtem ko so organizacije in zborovalec odločno zahtevali, da se dovoli malemu obrtniku nesporen 10urni delavnik. Ta izjava g. zborničnega podpredsednika je izzvala umljivo, veliko ogorčenje.

O resolucijah, ki jih je predložila zveza tudi Zbornici TOI, je sklepal obrtni odsek na svoji predzadnji seji in jih je soglasno sprejel in s tem eo ipso obsodil nastop g. zborničnega podpredsednika.

Smatram, da je g. zbornični podpredsednik nastopal proti interesom obrtništva in je njegov nastop padel v oči, zlasti ker je govoril kot zastopnik Zbornice TOI.

Prosim, da mi, gospod predsednik, pojasnite: je-li je g. zbornični podpredsednik podal zgoraj navedeno izjavo po nalogu in v sporazumu z zborničnim predsedstvom, odnosno je-li bil to čin strankinega diktata?

Da se v bodoče ne bi dogajali taki in slični nastopi, ki so v kvar ugledu visoke zbornice kot najvišje zaščitnice interesov našega obrtništva, Vas vljudno vprašam, g. zbornični predsednik, kaj mislite proti temu ukreniti!

Druga interpelacija se glasi:

Gospod predsednik! V letošnjem šolskem letu obrtno-nadaljevalnih šol sta dve obrtno-nadalje-

valni šoli brez sklepa šolskega odbora in brez predhodnega sporazuma s prizadetimi zadrugami ukinili nedeljski pouk in uvedli dvakratni tedenski pouk.

Vse prizadete zadruge in učni mojstri so proti temu samovoljnemu ukrepu obeh šolskih vodstev odločno protestirale in navajale tehtne razloge, ki govore za ohranitev nedeljskega pouka.

Dne 5. novembra 1928. pa se je vršila seja šolskega odbora obrtno-nadaljevalnih šol, na kateri naj bi se rešilo to pereče vprašanje za vse obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani.

Ob tej priliki sta g. zbornični podpredsednik Ivan Ogrin kot zastopnik oblastnega odbora in g. zbornični član Jernej Ložar kot zastopnik Zbornice TOI odločno nastopila proti nedeljskemu pouku. G. Ivan Ogrin je s svojim nastopom desauriral visoko zbornico, ker je zbornica zavzela odločno stališče za nedeljski pouk in obenem protestirala proti vsaki nameri njegove ukinitve.

Učni mojstri so z ukinitvijo nedeljskega pouka občutno prizadeti, posebno tudi stroke, ki zapostujejo vajence izven delavnice, pa tudi izven Ljubljane. Našemu obrtnemu naraščaju pa bo ukinitve nedeljskega pouka le v kvar, ker se ga s tem naravnost navaja na pohajkovanje in se ga vlačijo v politične organizacije, ki zastupljajo dušo mladega človeka.

Vsled tega si Vas, gospod zbornični predsednik, dovoljujem vprašati:

1. Kaj mislite ukreniti, da se taki in slični nastopi zborničnih funkcionarjev, ki so dolžni zastopati upravičene zahteve in interese obrtništva, ne bodo več dogajali.

2. Kakšne korake namerava podvzeti visoka Zbornica, da se prepreči v bodoče vsak poskus ukinitve nedeljskega pouka ter da se na šolah, ki so uvedle dvakratni tedenski pouk, uvede zopet nedeljski pouk.

Predsednik je izjavil, da bo na obe interpelaciji odgovoril v zmislu poslovnika v prihodnji plenarni seji ali pa v prihodnji seji obrtnega odseka, na kar je podal poročilo o gospodarskem položaju v zborničnem okolišju in o delovanju Zbornice od zadnje plenarne seje. Poročilo o ustanovitvi razsodišča Zbornice TOI je podal tajnik g. dr. Josip Pretnar. V debati, ki je sledila poročilu, je predlagal g. Jakob Volk, naj se ustanovi pristojnost razsodišča za spore iz obrtniških poslov brez razlike in zato v čl. 2. pravilnika črta besedilo, ki izvzema spore iz blagovnih dobavnih kupčij. G. dr. Rekar je predlagal razširjenje kompetence razsodišča na vse spore iz poslov trgovskega in industrijskega značaja brez omejitve. Pri razpravi je zbornični član g. Josip Rebe k še posebno poudarjal, da mora zbornica tudi v tem vprašanju varovati svojo avtoriteto in ne gre, da bi bila kakorkoli okrnjena. Pri glasovanju sta se sprejela predloga gg. Volka in dr. Rekarja.

Poročilo o racionalizaciji je podal zbornični konceptni adjunkt g. Koce, in je vidno zanimalo.

O zborničnem proračunu za leto 1929. se je razvila dokaj živahna debata. Proračun izkazuje 4,875.515 Din dohodkov in 4,074.945 Din stroškov, tako da znaša presežek kot blagajniška rezerva 800.570 Din.

Predsednik g. Ivan Jelačin je hotel po svojem poročilu o proračunu preiti takoj na glasovanje.

Zbornični član g. Josip Rebe k pa je podvrgel proračun ostri in jako stvarni kritiki in izvajal sledeče:

Visoka zbornica! Obravnavajoč proračun opazimo predvsem, da je napram lanskoletnemu in napram proračunu leta 1927. znatno večji ter da je dosegel v pokritju napram proračunu za leto 1927. preko 100%no zvišanje in tudi v potrebščinah občutno povečanje.

Zlasti pada v oči zvišanje zbornične doklade. Primerjajoč predpis zbornične doklade za leto 1927., ki je znašal 2,023.000 Din, in predpis za leto 1929., opazimo, da je predpis v dveh letih dosegel preko 100%no zvišanje, kar bo imelo za posledico, da se bo znatno dvignil odstotek, ki se zaračunava pri odmeri obče pridobnine kot zbornična doklada.

Pa se mi bo morda pri tem reklo, zakaj se nad zvišanjem zbornične doklade razburja naš obrtnik, ki v krogu ostalih gospodarskih krogov prispeva itak najmanj. Tudi mi obrtniki smo bili uverjeni, da prispevamo najnižji odstotek k zbornični dokladi, ker smo gospodarsko najsišibkejši. Po poročilu, ki smo ga včeraj dobili, pa plača industrija 28½ %, obrt 34 % in trgovina 40½ % zbornične doklade. Vsi gospodarski krogi preživljajo danes

tako težko krizo, da je vsaka nova obremenitev nedopustna. Dovolj pritiskajo k tlom gospodarske kroge državni davki, dovolj globoko posegajo v žep samoupravne davščine in druge dajatve. Ali naj se temu pridruži tudi naša najvišja gospodarska korporacija, katere sveta naloga je, braniti našega gospodarja-davkoplačevalca pred preobremenitvijo.

S tem tako visokim zvišanjem zbornične doklade je v gotovi meri prizadet vsak obrtnik, še občutneje pa naša trgovina in industrija, ki bo ob povišani obči pridobnini znatno občutila to breme.

Že pri lanskoletnem proračunu, ki se je zborničnemu plenumu naknadno predložil, je naša delegacija protestirala proti zvišanju doklade, kljub temu, da je takratno zvišanje znašalo napram letu 1927. okrog 1 milijon Din. — Še odločneje pa protestira proti zopetnemu letošnjemu zvišanju, ki znaša napram lanskoletnemu predpisu 1,715.000 Din, medtem ko znaša zvišanje potrebščin le 761.360 Din.

II. Potrebščine:

Vsak gospodar je svojemu blagostanju dolžan, da vodi točno računa o svojem gospodarstvu, da obrat racionalizira ter čim več kapitala posveti svojemu napredku. — Tudi zbornica je korporacija, katero vzdržujejo naši gospodarski krogi z namenom, da čuva, ščiti in pospešuje napredek svojih pripadnikov. Jaz smatram zbornico kot najvišjo organizacijo slovenskih gospodarjev!

V vsakem podjetju in korporaciji, ki verno zasleduje svoj namen, prihaja v poštev vprašanje režije, in to seveda tudi v našem proračunu, pri katerem moramo gledati na to, da čim več pokritja prevrnemo na one potrebščine, ki jih rabimo za izvrševanje onih nalog, ki zasledujejo namen te korporacije.

Predvsem poudarjam, da ni moj namen posegati v osebne zadeve kogarkoli, da ni moj namen, oporekati delavnosti zborničnih uradov, velikemu delu in znanju gg. zborničnih konceptnih uradnikov, temveč moj namen je, da objektivno in nepristransko kritiziram nedostatke, ki jih opažam.

V poglavju potrebščine so pod AI označeni osebni prejemki, pod II stvarne potrebščine in pod III, točka 17., prispevki pokojninskemu zakladu. Te postavke tvorijo režijo zbornice in vsota znaša 2,641.945 Din, torej malo manj kot 50 % celotnega pokritja in skoraj 55 % vseh predvidenih potrebščin.

Pri tem se nehote spominjam, kako ostri kritiki od strani gospodarskih krogov so bili in so še danes podvrženi proračuni delavskega zavarovanja, kjer znašajo režijski stroški le okrog 19 do 20 odstotkov.

Od državne uprave, avtonomnih oblasti — prav povsod — zahtevamo štedenja in zopet štedenja, in gospoda, ali ni tudi visoka zbornica korporacija, od katere smemo pričakovati, da bo v današnjih težkih časih uvedla v svojo režijo in upravo štedenje. Ne bom se spuščal v podrobnosti, omenjam le, da se režijski stroški ob primerno dobri volji dajo znižati.

V učne namene predvideva visoka zbornica v proračunu za prispevke za strokovne tečaje vsoto 5000 Din. Zbornica je zainteresirana na pospeševanju obrti in bi morala prirejati čim več obrtniških tečajev. Nadvse potrebni so združni tečaji.

Pred leti je priredila visoka zbornica dva taka tečaja, in sicer enega v Ljubljani in drugega v Mariboru. Obisk tečajev je zvezan za obiskovalce z velikimi stroški, zlasti če hočemo, da so taki tečaji uspešni in morajo radi tega trajati tudi nekaj dni. — Da bi se omogočil združnim funkcionarjem in pa obrtništvu, ki se zanima za obrtno strokovno združništvo, obisk teh nepotrebnih tečajev, naj bi se vršili tečaji v večjih okrožjih posebej.

Proračunjena postavka je mnogo prenizka in prosim, da se jo primerno zviša. V III. oddelku «Potrebščin» izkazuje zbornica «Prispevek društvu rokodelskih mojstrov za zavetišče za obrtno mladino» v znesku 3000 Din. Nikakor ne nasprotujemo temu, vendar naj bi zbornica določila v proračunu primerno vsoto tudi nekaterim najbolj agilnim društvom v vzgojevalne namene naraščaja, saj določa poslovnik, da spada v delokrog zborničnega obrtega odseka tudi skrb za obrtna društva in obrtne organizacije.

Pod točko a) III. oddelka «Potrebščin» izkazuje proračun 100.000 Din za publicistiko, odnosno prispevek za «Trgovski list». Vsak strokovni list se bori s težočani, in tudi visoka zbornica je poklicana, da ga podpira. Zato v proračunu pred-

videnemu prispevku ne ugovarjamo, pač pa smatram, da je prav tako upravičen do primerne subvencije iz zborničnih sredstev «Obrtni Vestnik», ki je glasilo obrtniških organizacij. Paragraf 19. poslovnika določa namreč, da pospešuje zbornični obrtni odsek tudi obrtniške organizacije.

Vsled tega prosim, da vnese visoka zbornica v svoj proračun tudi primerno subvencijo za «Obrtni Vestnik».

Za pospeševanje obrta je ustanovila visoka zbornica Urad za pospeševanje obrti in določila v proračunu vsoto 200.000 Din.

Ta urad bo obrtu lahko res nekaj koristil, ali pa bo odprl vrata nekaterim gospodam, ki bodo zasedli mesta in izrabljali urad za svoje politične namene. Zato prosim, da se pojasni, kako se namerava uporabiti v proračunu predvidena vsota 200.000 Din.

Če bo hotel pospeševalni urad res izvrševati svoje naloge tako, da bodo v korist obrtništvu, tedaj pa je tudi predvidena vsota 200.000 Din prenizka. Obrtno pospeševanje v Sloveniji je zašlo na čudna pota. Na eni strani imamo Urad za pospeševanje obrti, ki ga je subvencionirala država, na drugi strani zbornični pospeševalni urad, oblastni odbor si je zopet ustanovil obrtno-pospeševalni odsek in s tem odvzel sredstva, ki bi jih namenil enemu izmed pospeševalnih uradov. V obrtnem pospeševanju torej ni nobene enotnosti, zato pa obrtništvu do danes ni čutilo n'kakih dobrih sadov od teh razkrojenih pospeševalnih uradov. Želim, da bi bilo pri tem uradu drugače! Visoka zbornica! Omenil sem že, da se mi bo morda očitalo, da govorim k proračunu kot zastopnik obrtništvu, ki najmanj prispeva k dohodkom. Smatram pa se kljub temu upravičenega, da povem svoje mnenje, gledano povsem iz obrtniškega stališča.

Mi s proračunom nismo zadovoljni, ker nalaga našim gospodarjem, kot davkoplačevalcem, nova bremena, ker polovico proračuna odpade na režijo in ker so v proračunu premalo upoštevani interesi našega gospodarstva.

V naši državi imamo danes nebroj inozemskih strokovnjakov, ki zasedajo visoka, odločilna mesta. Naši absolvirani tehniki so potisnjeni v ozadje, ker jim odjemajo ugodne pozicije inozemci. Zakaj se ne bi naši tehniki, dobri pomočniki, pošiljali v inozemstvo, da si pridobijo tam znanje, da se izpopolnijo in pripomorejo k temu, da bomo vsaj nekaj tudi v gospodarskem oziru na svoji zemlji svoj gospod. Postavke, ki jih predvideva proračun v te svrhe, so mnogo prenizke, in tu ima zbornica hvaležno nalogo, da pripomore k izobrazbi naše mlade inteligence, našega obrtnega naraščaja.

Gospoda! Proračun zbornice kot najvišje gospodarske korporacije mora biti zrcalo njenega stremljenja, njenega delovanja. Žal, da iz priložnega proračuna ni razvidna ona idealna stran, ki bi jo visoka zbornica morala pokazati.

Povsem napačno se mi zdi radi tega tudi mnenje, da je zbornična doklada namenjena le vzdrževanju zbornice in njenega aparata.

Z ozirom na zgoraj navedeno je naša delegacija sklenila, da bo glasovala proti proračunu.

G. Ivan Ogrin je v imenu obrtnega odseka predlagal resolucije, ki so mišljene kot navodilo plenuma za predsedstvo pri izvrševanju proračuna za leto 1929.

Predsednik je priporočal odobritev teh resolucij, zavračal pa je izpreminjevalne predloge zborničnega člana g. Josipa Rebeka. Proračun je bil nato izglasovan z vsemi proti 4 glasovi. K proračunu samem se bomo pa še povrnili.

Sledili so nato samostojni predlogi zborničnih članov, in sicer g. A. Krejčičja z ozirom na razmere v železniškem prometu ter da se v bodoče za Slovenijo imenuje v sestavi delegacij za sklepanje trgovinskih pogodb posebnega zastopnika. Gospod L. Bruderman je stavil predlog, da se zbornica zavzame za to, da se ozkotirna proga Poljčane—Zreče preustroji v normalno širokotirno.

G. dr. Rekar je stavil predlog za razširjenje telefonskih prog z Italijo, g. Turnšek o hmeljski nadprodukciji in krošnjarstvu.

Zbornični član g. Lipej je predlagal, naj se zahteva ukinitve zakona o pobijanju draginje.

Obrtni odsek je predložil predlog, sestavljen na iniciativo zborničnega člana g. Josipa Rebeka, glede telefonskih pristojbin, nanašajoč se na nove inštalacije.

Sledili so še drugi predlogi zborničnih članov, na kar je predsednik g. Ivan Jelačin zaključil sejo.

Učinek električnih strojev pri praznem teku.

(Nadaljevanje.)

Pri natančnem pregledu zgub v železu (Zž) opazimo pri električnem praznem teku (ko se rotor ne obrača), da nastanejo te zgube v železu statorja in železu rotorja. Pri mehničnem praznem teku, ko se rotor skoro z isto hitrostjo (sinhronsko) vrti kot magnetično polje statorja, odpadejo zgube v rotorjevem železu. To je lahko umljivo: v tem primeru namreč magnetične silnice ne menjajo svoje relativne smeri z ozirom na vrteči se rotor, tedaj odpadejo vrtničasti toki (Wirbelströme) in tudi ni histereze, ker se rotorjevo železo vedno v eni smeri magnetizira.

To dejstvo je bilo tudi merodajno za nove predpise Zveze nemških elektrotehnikov (V. D. E.). Po teh ne smejo zaganjači za trifazne motorje imeti odmorne točke. Iz pojasnil k tem predpisom (dr. Webra) se povzame, da se pri porabi zaganjača, ki ima odmorno točko, zelo lahko pripeti, da obsluževalec v namenu ustavititi motor, samo zaganjač preko odmorne točke zasuče, na kar se motor res ustavi, pozabi pa, posebno nevesč obslužitelj, stator odklopiti od omrežja.

Na ta način ostanejo oboji statorja pod tokom ter je podan najlepši primer za električni prazni tek. Zgube v železju, kot sem zgoraj omenil, so v tem primeru večje, ker motor stoji, ni ventilacije in motor se lahko pokvari. Pri zaganjačih brez odmorne točke tak primer ni mogoč. Ako merimo pri trifaznih motorjih prazni tek, lahko presodimo iz hib, ki jih prazno tekoč motor kaže, njegovo kakovost. Merimo napon, tok in izvršljivost. Napon merimo z voltmetrom, tok z amperemetrom in izvršljivost z dvema vatmetroma. Amperemeter kaže tok v praznem teku —I₀—, vatmeter kaže izvršljivost —N = EI√3—; ker so to zgube, je $N_z = EI_z\sqrt{3}$. Za I_z dobimo $\frac{N_z}{EI\sqrt{3}}$. Zaradi nenake obtežbe faz je potrebno, da se uporablja dvovatmetska metoda. (Dalje prihodnjič.)

Jubilej Bolniške blagajne samostojnih mojstrov v Ljubljani.

Dne 8. decembra t. l. se je vršilo v dvorani mestnega magistrata slavnostno zborovanje v proslavo 40letnice obstoja Bolniške blagajne samostojnih mojstrov v Ljubljani.

Ob udeležbi številnih članov in zastopnikov oblasti in korporacij se je predsednik g. Anton Gjud v svojem pozdravnem nagovoru spominjal časov pred 40 leti, ko si je okrog 60 ljubljanskih obrtnikov na pobudo pokojnega Matije Kunca ustanovilo svojo bolniško blagajno. Njegovemu nagovoru so sledili pozdravi in čestitke g. vladnega svetnika dr. Ketteja v imenu velikega župana, g. dr. Josipa Pretnarja za Zbornico TOI, gosp. mag. ravnatelja dr. Zarnika v imenu ljubljanskega župana, predsednika Trgovskega društva «Merkur» g. dr. Frana Windischerja in g. Josipa Rebeka za Vrhovni obrtniški svet in za Zvezo obrtnih zadrug v Ljubljani.

Osobito lepe in bodrilne besede je zbranim obrtnikom izpregovoril predsednik «Merkurja» g. dr. Windischer, ki se je spominjal težkih časov, ko sta se morala naš obrtnik in trgovec boriti tudi v nacionalnem oziru. Spominjal se je nadalje pokojnega Matije Kunca, obrtniškega prvoboritelja, ter navduševal obrtništvu, naj vztraja v borbi in delu.

Pozdravnim nagovorom je sledilo izredno zanimivo poročilo tajnika g. Alojzija Erjavca. Ljubljansko obrtništvu se je pred 40 leti zbiralo v «Kranjskem obrtniškem društvu», katerega predsednik je bil tiskarnar Anton Klein, podpredsednik pa agilni Matija Kunc, krojaški mojster. Slednji je na društveni odborovi seji 15. avgusta 1888. predlagal ustanovitev bolniške blagajne samostojnih mojstrov. Predlog je bil sprejet. Dne 22. septembra 1888. se je vršilo zborovanje «Kranjskega obrtniškega društva», katerega se je udeležilo okrog 100 obrtnikov. Po poročilu Matije Kunca o ustanovitvi bolniške blagajne se je na priporočilo gg. Dragotina Hribarja in Franceta Šturma sprejel Kunčev predlog, da se ustanovi bolniška blagajna. Zanimivo je, da je ustanovitvi edini ugovarjal mi-zarski mojster I. Regali, češ, da je bolniška blagajna mojstrom nepotrebna in da naj se ustanovi zavarovalna banka za pokojnino obrtnikov.

Izvoljeni pripravljalni odbor je po seji, dne 29. septembra 1888. predložil vladi v odobritev pravila, ki so bila potrjena dne 2. decembra 1888. Dne 9. decembra 1888. se je vršil v Lehnerjevi pivovarni na Sv. Petra cesti ustanovni občni zbor, katerega se je udeležilo okrog 70 obrtnikov. Vpisalo se je 56 udov, ki so takoj izvolili v odbor gg. Karola Binderja, Matijo Kunca, Adolfa Tön-niesa, Leopolda Tratnika, Franceta Šturma, Jer-neja Zitnika, Edvarda Schlegla, Ludovika Vid-majerja, Jožefa Bukovnika, Janeza Bonača, Aloj-zija Jenka in Ferdinanda Schafferja; za namest-nike: gg. Hinka Čamernika, Antona Koširja, Avg. Rumpfa, Franceta Tonija, Karla Hinterlechnerja in Karola Krimerja; v nadzorovalni odbor gg. Antona Kleina, Jožefa Vidmarja in Vincenca Zirn-steinina in za namestnike gg. Antona Ravniharja, Mihaela Tornischa in Dragotina Hribarja. Prvo na-čelstvo so tvorili Matija Kunc kot načelnik, Adolf Tönnies kot namestnik. Franc Šturm kot tajnik in Leopold Tratnik kot blagajnik. Dosedanji načel-niki so bili Kunc, Hinterlechner, Schlegel, Krai-gher in Gjud. Nad 30 let delujoči in še živeči člani so gg. Vinko Zirnstein (40 let), Aleksander Gjud (39 let), Hönigmann, Kranjec, Kraigher, Zamljen, Irkič, Erjavec in Podkrajšek. Doslej je bilo 39 občnih zborov in 172 odborovih sej. Članov je danes 130.

Pred 9 leti se je ustanovil starostni sklad. Letos so se začele izdajati že prve podpore tega sklada štirim članom, s čemer se je uresničila ideja pokojnega Regalija.

G. blagajnik Ivan Kersnič je podal blagajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da je blagajniško premoženje stalno naraščalo ter znaša s podpornim skladom za starost, ki je narasel letos na 61.000 Din, skupno že okrog 100.000 Din.

Proslavljena 40letnica Bolniške blagajne samostojnih mojstrov kaže lepe uspehe obrtniškega humanitarnega dela, je pa obenem tudi opomin obrtnikom, ki še niso člani te institucije, da k njej pristopijo, da s tem pripomorejo blagajni še k večjim uspehom v interesu obrtništvu.

Zavarovanje.

Zavarovanje je ena najvažnejših gospodarskih potreb in brez zavarovanja ne more biti noben posestnik ali gospodar.

Zlasti potrebuje vsakdo požarno in življensko zavarovanje, tako posestnik hiše ali gospodarstva kakor uradnik, delavec ali kmetovalec. Kdor ima premičnine ali nepremičnine, je treba, da jih zavaruje proti škodi požara, ker le v tem primeru mu odškodnina nadoknadi nastalo škodo. Življensko zavarovanje pa preskrbi človeka za starost, ko pride bolezen in oslabelelost, ko odpove delovna in pridobitna moč; to zavarovanje preskrbi tudi sorodstvo zavarovanca za primer njegove smrti.

So še druge vrste zavarovanja, ki so v isti meri potrebna, kakor zavarovanje proti telesnim nezgodam, proti škodi od vlomске tatvine, transportno zavarovanje itd.

Za provedbo zavarovanja proti škodi vsled požara ter življenskih zavarovanj, bodisi za večje ali manjše zavarovalne glavnice kakor tudi za vse ostale vrste zavarovanja, priporočamo naš najstarejši domači zavarovalni zavod «Croatia», zavarovalno zadrugo, ki je bila leta 1884. ustanovljena od občine svobodnega in kraljevskega glavnega mesta Zagreba, je tedaj več kot 45 let star zavod.

Zavarovalne vsote v vseh poslovnih panogah znašajo danes pri «Croatiji» preko 9 milijard Din.

Število združnih članov znaša okoli 100.000.

Jamstvena sredstva zavoda znašajo okoli 80 milijonov dinarjev.

Centrala «Croatie» se nahaja v Zagrebu, Marovska ulica števil. 1, v lastni palači.

Podružnice ali glavna zastopstva so v sledečih mestih: Banjaluka, Beograd, Dubrovnik, Ljubljana, Maribor, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Split, Subotica, Šibenik, Veliki Bečkerek.

Lastne zgradbe ima «Croatia» v Zagrebu, Ljubljani, Splitu, Osijeku, Subotici in Banjaluki.

Tovariš!

Ali si že poravnal naročnino?

Uprava za mere in dragocene kovine, kontrolo mer in dragocenih kovin in kontrole sodov.

Izvrševanje vseh administrativnih in tehničnih poslov pri izvajanju zakona o merah in dragocenih kovinah je minister za trgovino in industrijo s posebno uredbo, ki je izšla pred kratkim v «Službenih Novinah», poveril Osrednji upravi za mere in dragocene kovine v Beogradu. Osrednja uprava bo izvrševala svoje posle v okviru zakonito ji določenega delokroga.

Osrednji upravi bodo podrejene kontrole mer in dragocenih kovin. Kontrole mer pregledujejo po zakonu prvič merila in merilne priprave (nove in popravljene) in kontrolirajo čistino dragocenih kovin redno v svojih uradnih prostorih. Na zahtevo stranke sme kontrola mer pregledati in ožigosati merila, če to zahteva tehnična potreba, tudi na licu mesta.

Kontrole mer bodo postavljene v Sloveniji:

- 1.) v Ljubljani za področje ljubljanske oblasti;
- 2.) v Mariboru za področje mariborske oblasti razen mesta Celja in političnega okraja celjskega ter političnih okrajev Prelog in Čakovec;
- 3.) v Celju za področje mesta in političnega okraja Celje.

Delokrog kontrole mer v Celju je omejen. Celjska kontrola mer bo preizkušala čistino dragocenih kovin in žigosala samo domače izdelke iz zlata, srebra in platine ter pregledovala in žigosala sode.

Za pregledovanje in žigosanje sodov v krajih, kjer ni kontrol mer, se ustanovljajo po zakonu, ako to zahteva krajevna potreba, kontrole sodov.

Kontrole sodov bodo po uredbi ministra za trgovino in industrijo poslovale v Sloveniji v sledečih krajih:

- 1.) v Brežicah za politični okraj brežiški;
- 2.) v Kamniku za politični okraj kamniški;
- 3.) v Kočevju za politični okraj kočevski;
- 4.) v Kranju za politična okraja kranjski in radovljjski;
- 5.) v Krškem za politični okraj krški;
- 6.) v Litiji za politični okraj litijski;
- 7.) v Novem mestu za politični okraj novo-meški;
- 8.) na Rakeku za politični okraj Logatec.
- 9.) v Črnomlju za politični okraj črnomljski;
- 10.) v Konjicah za politični okraj konjiški;
- 11.) v Ljutomeru in v Gornji Radgoni za politične okraje ljutomerski, murskosoboški in dolnje-lendavski;
- 12.) v Ptuj, Borlu in Ormožu za mesto Ptuj in politični okraj ptujski;
- 13.) v Rogatecu in v Kozjem za politični okraj šmarnski;
- 14.) v Slovenski Bistrici za politični okraj mariborski (desni breg);
- 15.) v Slovenjgradcu in v Šoštanju za politične okraje slovenjgraški, dravogrski in gornjegraški;
- 16.) v Št. Lenartu za politični okraj mariborski (levi breg).

Iz organizacij.

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, graverjev in pasarjev za ljubljansko oblast v Ljubljani naznanja, da je tvrdka Anton Lečnik v Celju obvestila zadrugo, da je v mestu Šoštanju blizu Celja takoj prevzela urarska trgovina s kompletnim inventarjem ter nekaj blaga. — Razen tega bi bilo na razpolago tudi dobro mesto za urarja, ki se hoče osamosvojiti, v nekem večjem kraju Slovenije, ki je brez urarja. Reflektanti, naj se obrnejo direktno na imenovano tvrdko. Načelstvo.

Slasličarska in medicarska obrtna zadruga v Mariboru. Vršile so se odborove seje slasličarske in medicarske zadruge v Celju. Reševale so se tekoče zadeve. Zasliali so se člani glede prošelj in pritožb. Po končani seji je predaval gosp. Pelikan, zadrugi načelnik, o namenu zadruge, o skupnem delu, o povzdigi stanovske časti, o gospodarskih in kulturnih koristih članov in pripadnikov. Razlagal je o slasličarski stroki. Končno se je tudi dotaknil šušmarstva in je poudarjal da je zelo razočaran, da ima zasledovanje šušmarstva tako malo uspeha, posebno pa v Celju, kakor je to slišal od tamošnjih članov. Povabil je člane, da prijavijo vsak konkretni slučaj zadrugi, katera bo potem zahtevala od varnostnih oblasti in od občinskih uradov potom velikega župana, da pomaga zatirati šušmarstvo in prijavijo vsako osebo, ki za-

krivi zoper uradna določila. Zadruga bo zahtevala, da se proti šušmarjem postopa po § 125. o. r. Nato je predaval zadrugi tajnik gosp. Senica o učnem času, o dolžnostih vajencev, o razvezi učnega razmerja pred časom, o pomenu delavskih knjižic, o pomagalni preizkušnji in o lepem vedenju v družbi, v delavnici, na cesti in v javnih lokalih, v gledališčih in o zadrugi pripadnikih. Pomočniki in vajenci so bili polnoštevilno zastopani in so marljivo sledili predavanju. Predavanje je trajalo od 16.1/2 do 18.1/4 ure. Po zaključku predavanja je predsednik g. Pelikan še enkrat vse skupaj opozoril na obrtniško dolžnost in objubil, da jih obišče v tem letu še enkrat in bo nadaljeval predavanje, kar se je vzelo z velikim zadovoljstvom na znanje.

Razširitev Zadruge čevljarjskih mojstrov v Mariboru. Gospod Veliki župan mariborske oblasti je z odlokom O. br. 601/4 z dne 23. maja 1928. odobril spremembo pravil zadruge, katere je ministrstvo trgovine in industrije v Beogradu pod V. Ne. 6019 z dne 19. septembra 1923. končno rešilo. Na podlagi te spremembe pripadajo vsi čevljarjski mojstri vsega sodnega okraja mariborskega, novoorganizirani zadrugi, katera se odslej imenuje «Čevljarjska obrtna zadruga v Mariboru», ter bo imela okoli 290 članov. Ti čevljarji se izločijo iz skupnih zadrug na Teznu pri Mariboru in Sv. Lenca na Pohorju.

Obrtniški koledar za leto 1929.

je izšel.

Cena 13.50 Din
s poštnino vred.

★

Naroča se pri
Zvezi obrtnih zadrug
v Ljubljani

Beethovnova ulica št. 10.

Obrtniški sestanek na Jesenicah. V soboto dne 8. decembra 1928. se je vršil v salonu gostilne «Mesar» na Jesenicah dobro obiskan sestanek, katerega je priredilo Obrtniško društvo na Jesenicah. Predsednik društva g. Ivan Gogala je v svojem uvodnem poročilu črtal največje težave, s katerimi se bori danes obrtništvo, in omenjal zlasti preobremenitev Slovenije z davki, oblastnimi davščinami, o socialnem zavarovanju, deželni elektrarni in obrtnonadaljevalnem šolstvu. Tajnik Zveze obrtnih zadrug g. I. Kaiser je nato obširno poročal o obrtniškem položaju. Navajal je, da vodimo veliko borbo med politiko in gospodarstvom in s številnimi dokazali, da davčni vijak v največji meri izžema Slovenijo, ki je v gospodarskem pogledu že popolnoma izžrpana. Tej preobremenitvi so se pridružile še oblasne davščine, doklade, trošarine in takse. Poročal je nato o delovanju Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, o naredbi o odpiranju in zapiranju obratov ališ, o obrtnonadaljevalnem šolstvu s posebnim ozirom na ukinitve nedeljskega pouka, in o državni obrtni banki. Po referatu zveznega tajnika je predsednik g. Gogala izčrpno objasnili zamotane zadeve glede obrtnonadaljevalne šole na Jesenicah in zavzel edino pravilno stališče, da je na šoli zainteresirano le obrtništvo ter da h če zaradi tega imeti tudi odločilno besedo. Zborovalci so bili z njegovimi izvajenji ena dušni. G. Josip Ambrožič iz Ljubnega je v lepem govoru črtal režimsko politiko z ozirom na obrtništvo in je pokazal zlasti na sistematično izžerpavanje gospodarske moči našega davkoplačevalca. Končno so se soglasno sprejele tri spomenice, in sicer glede obrtnonadaljevalne šole na Jesenicah, druga glede nedostatkov pri deželni elektrarni in tretja glede socialnega zavarovanja, ki izraža zahtevo po samostojni bolniški blagajni za Slovenijo. Sestanek je pokazal, da za-

vedno jeseniško obrtništvo prav razumeva težke čase. Jedro jeseniškega obrtništva je zdravo, zato pa bo v svojih zahtevah tudi prodrlo.

Slovensko obrtno društvo v Mariboru je začelo kaj lepo napredovati, kajli do sedaj ima že svoj godbo, svoj pevski zbor in kakor čujemo, v zadnjem času tudi svoj dramski odsek, pa tudi drugače se kulturno razvija od dne do dne. Dramski odsek je že do sedaj toliko napredoval, da šteto članov raste vedno bolj in bolj in da so se člani tega odseka naučili več gledaliških iger, katere bodo v kratkem času predstavljali v Mariboru kakor tudi v okolici. Meseca julija 1929. pa bodo člani obrtnega društva napravili izlet na Jadran. Ta izlet ne bo le zabavni, temveč tudi poučni izlet, kajti članom društva se hoče dati prilika, da spoznajo morje in kraje ob morju ter da se seznanijo s tam živečim narodom in da spoznajo njegove šege in navade, pa tudi tamkajšnjo industrijo, trgovino in obrt. V to svrhu se bodo vršila že v kratkem predavanja s skioptičnimi slikami v Mestnem kinu v Mariboru.

Redni letni občni zbor Obrtniškega društva v Laškem. V nedeljo 22. januarja 1929. se bo vršil v hotelu Henke v Laškem redni letni občni zbor Obrtniškega društva. Na dnevnem redu so poročilo načelstva, volitev novega odbora, sklepanje o važnih stanovskih potrebah in referat tajnika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Za to zborovanje vlada veliko zanimanje.

Obrtništvo v Laškem proti ukinitvi nedeljskega pouka na obrtno-nadaljevalnih šolah. Obrtništvo v Laškem je vložilo na gospoda velikega župana v tej zadevi sledečo spomenico: «V našem kraju se je raznesla vest, da se namerava na obrtno-nadaljevalni šoli nedeljski pouk ukiniti. Razlogi, ki jih navajajo predlagatelji za ukinitve nedeljskega pouka, ne morejo priti nikakor v poštev. Pridružujemo se mnenju, da je treba vajencu večje telesne in duševne vzgoje; nič manj važno pa je vprašanje strokovne nacrazbe, ki bo vezala vse življenje z njegovo eksistenco. Obrt potrebuje ne le telesno in duševno razvitega, temveč tudi strokovno kar najbolj izpopolnjenega naraščaja. Nikakor ne smatramo v prid duševni vzgoji našega naraščaja, da ob svojem prostem času obiskuje kinematografe, gostilne ter zahaja v politično opredeljene organizacije. Takega strupa se ho vzvel mladenič še vedno prezgodaj v poznejših letih. Mladenica, ki se hoče posvetiti obrtu, je treba k resnosti in delavnosti vzgajati, vcepjati mu modernega duha v obrtu. Borbo proti nedeljskemu pouku pa je povzročilo nerazumevanje položaja. Že pred leti je bila obrtno-nadaljevalna šola med obrtništvom nepriljubljena, da, naravnost omrzena. Komaj se obrtniške organizacije vsaj deloma vzbudile zanimanje za to šolstvo, pa je prišel baš od učiteljske strani pritisk, ki je dovolj jasno pokazal, da učiteljstvo neče sodelovati z mojstri, da si je ravno ono vedno najbolj poudarjalo, da leži uspeh šole v sodelovanju med učiteljstvom in mojstri. Šola je treba vsekakor prilagoditi obrtnim razmeram in je tudi iz pedagoškega stališča edino pravilno, da se vrši pouk v času, ko je vajenec kolikor toliko spočit in snažden. Ukinitve nedeljskega pouka bi imela brezdvomno posledice v tem, da bodo zadruge uvedle štiriletno učno dobo, največjo moralno škodo pa bo imela z ukinitvijo nedeljskega pouka v vsakem oziru šola sama. Zadnji korak učiteljstva je povzročil v obrtniških vrstah veliko nerazpoloženje proti šoli, ki vsekakor ne bo v prid šoli in vajencem. Poudarjamo pri tem, da bi se izvršila ukinitve nedeljskega pouka brez sodelovanja mojstrov, zadrug in staršev. Obrtno društvo v Laškem je na svojem zborovanju dne 22. decembra 1928. v hotelu Henke iz zgoraj navedenih razlogov odločno protestiralo proti ukinitvi nedeljskega pouka. Zavedamo se v polni meri važnosti obrtno-nadaljevalnega šolstva, zato pa tem ogorčenosti in soglasno obsojamo korak, ki bi pretrgal vzajemno sodelovanje šole z mojstrom. Obrtništvo bo odtegnilo do takega šolstva vsako, kakršnokoli podporo in bo pričelo samo delovati na reorganizaciji šolstva v praveu, ki bo naraščaja v korist. Obrtništvo apelira zaradi tega na Vas, gospod veliki župan, da tako v interesu šole kakor v interesu vajencev samih s svojim velikim vplivom priporočate, naj bi se vršil pouk v obrtno-nadaljevalni šoli v Laškem kakor doslej.»

Tečaj za elektroinstalaterje v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani priredi skupno z Zadrugo elektrotehnikov v Ljubljani tečaj za elektroinstalaterje, v katerem se bo poučevalo elementarno

računstvo za elektrotehniko, ter praktične vaje v elektrotehničnih instalacijah. Pouk se bo vršil dvakrat na teden, in sicer ob ponedeljkih in sredo od 18. do 20. ure in bo trajal predvidoma 50 ur. Tečaj se bo pričel v ponedeljek dne 14. januarja v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani. Interesenti naj takoj prijavijo svojo udeležbo pri Uradu za pospeševanje obrti, Ljubljana, Krekov trg št. 10/L, ali pa pri Zadrugi elektrotehnikov v Ljubljani, Borštnikov trg št. 1. Tečaj bo vodil g. ing. A. Ditrich.

Razno.

Odklikovanje. Njegovo Veličanstvo kralj je odklikoval glavnega tajnika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo in podpredsednika Centrale industrijskih korporacij za kraljevino SHS g. dr. Frana Windischerja z redom sv. Save III. razreda. K odklikovanju tudi mi iskreno čestitamo!

Ali se more samostojnemu obrtniku prepovedati delo? Oblastna inspekcija dela v Ljubljani je šla v svojem rigoroznem tolmačenju zakona o zaščiti delavcev tako daleč, da je obsodila in kaznovala nekoga samostojnega pekovskega mojstra iz S. radi prestopka člena 40. ministrske uredbe z dne 3. maja 1928., odnosno člena 7. moje naredbe z dne 8. julija 1928., ker je večkrat v nočeh od sobote na nedeljo izdeloval kruh. Proti razsodbi se je kaznovani pekovski mojster, ki ni pri svojem delu uporabljal nobenega pomočnika, pritožil in je veliki župan pritožbi ugodil in razsodbo radi nepravilnega postopanja razveljavil iz nastopnih razlogov: «Uredba o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic z dne 3. maja 1928., »Uradni list« 167/51 je izdana na podstavi pooblastil § 6. in § 13 zakona o zaščiti delavcev, odnosno na podstavi člena 319. finančnega zakona za leto 1928./29., s katerim je bila izpremenjena določba § 13. zakona o zaščiti delavcev. Ta uredba ureja torej delovni čas za podjetja, označena v § 6. zakona o zaščiti delavcev, ako je v njih zaposleno pomožno osebje, in čas kdaj je odpirati in zapirati, in sicer neglede na to, ali je v njih zaposleno pomožno osebje ali ne. Za preiskovanje in kaznovanje prestopkov omenjene uredbe, v kolikor se ta nanaša na delovni čas pomožnega osebja, so pristojne njene ministrske uredbe, v kolikor se ta nanaša na delovni čas pomožnega osebja, so pristojne oblastne inšpekcije dela po zakonu o zaščiti delavcev. Upravna oblastva I. stopnje so po zadnjem odstavku člena 319. finančnega zakona za l. 1928. in 1929. pristojna za poslovanja radi vseh prekrškov predpisov omenjene uredbe, ki so izdani na podstavi člena 319. fin. zak. (prej § 13. zakona o zaščiti delavcev), torej predpisov, ki se tičejo zgolj odpiranja in zapiranja trgovinskih in obrtnih obratovalnic. Ker urejuje čl. 40. ministrske uredbe nedeljsko delo v pekarnah in je bil torej ta člen izdan na podstavi § 6. zakona o zaščiti delavcev, niso upravna oblastva pristojna za preiskovanje in kaznovanje eventualnih prekrškov tega člena uredbe, temveč je pristojna oblastna inšpekcija dela in še ta le tedaj, ako se je ob prepovedanem času delalo s pomožnim osebjem. (Sicer nimata niti člen 40. niti člen 27. ministrske uredbe potrebno sankcijo.) Iz navedenih razlogov sem moral vašo razsodbo razveljaviti, ker niste bili pristojni za postopanje v pričujočem primeru.» (Trgovski list.)

Računstvo za gradbene in instalacijske obrte. Te dni je izšla v založbi Zbornice za trgovino, obrt in industrijo učna knjiga «Računstvo za gradbene in instalacijske stroke». Knjigo je s sodelovanjem mojstrov-strokovnjakov T. Korna, Ivana Novaka, Ivana Ogrina, Frana Ravnikarja in Toma Vojnoviča sestavil pokojni profesor Henrik Podkrajšek. Namenjena je kot pomožna učna knjiga za obrtne nadaljevalne šole in za gradbene šole, dobro pa bo služila tudi pomočnikom in mojstrom navedenih strok, ker ima v svojem strokovnem delu zbrana praktična navodila za kalkulacijo, proračun in rentabilitetni račun, poleg tega pa vsebuje 37 geo-

metrijskih podob, nariskov in načrtov. Knjiga se dobiva pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Brez poštnine stane 40 Din, poslana po pošti pa 2 Din več.

Sejmi v Kamniku. Zupanstvo mestne občine Kamnik razglasa: Nameslo dosedanjih sejmov se bodo letos vršili sejmi vsak drugi torek v mesecu, in sicer: Kramarski in živinski sejmi: dne 18. januarja, 12. marca, 11. junija, 13. avgusta, 8. oktobra in 10. decembra. Živinski sejmi: dne 12. februarja, 9. aprila, 14. maja, 9. julija, 10. septembra in 12. novembra. Ako pade sejmski dan na praznik, se vrši dotični sejem prvi prihodnji delavnik.

Oblastni proračun ljubljanske oblasti. Minister za finance je odobril proračun ljubljanske oblasti z dohodki 69,639.206 Din in s tem tudi vse davščine v predlagani izmeri. Znižal je edino 200%no oblastno doklado k državni taksi za gostilniške in kavarniške pravice na 50 %.

Poštna hranilnica kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev uvede z 10. januarjem 1929. mednarodni virnanski promet z Nemčijo potom čekovnih zavodov v Berlinu in Monakovem pod istimi pogoji, pod katerimi je ta promet že vpeljan z ostalimi državami. Podrobna pojasnila glede mednarodnega izplačilnega in virnanskega prometa daje brezplačno podružnica poštne hranilnice v Ljubljani, pri kateri se tudi lahko naroče sezname imetnikov čekovnega računa v Nemčiji, Avstriji, Švici, Češkoslovaški in Belgiji.

Ležnina za inozemske poštno pakete. Ministrstvo pošte in telegrafa je z odlokom št. 38.544 od 29. oktobra t. l. odredilo: Ležnina se za inozemske pakete paračunava in pobira na isti način kakor v notranjem prometu. Carinjalne pošte, ki same izročajo pakete, smatrajo dan ocarinjenja za dan, ko paket pride, vse ostale izdajne pošte pa poslujejo z inozemskimi paketi v tem pogledu tako kakor s tuzemskimi. Za pakete, ki so bili izročeni na podlagi odjave o nedostavljivosti prvotnemu ali novemu naslovniku, se pobira vsa ležnina, ki je narasla od dneva ocarinjenja oziroma dohoda. Paketov, ki se vračajo ali pošiljajo za naslovnikom v inozemstvo, ni treba obremeniti z ležnino. Ležnina za ponovno carinjene pakete se računa od dneva, ko pridejo nazaj na izdajno pošto, oziroma pri carinjalnih poštah, ki same izdajajo pakete, od dneva, ko so ponovno ocarinjeni.

Kolkujte dopise za naše konzulate v inozemstvu! Posamezna naša predstavništva v inozemstvu sporočajo ministrstvu za zunanja dela, da se jako pogosto dogaja, da jim naši interesenti pošiljajo vloge v najrazličnejših zadevah brez plačila takse (nekolikovane). Vsi ti interesenti praviloma žele, da se jim po izvršeni intervenciji odgovori na njihovo vlogo. Ker se nekolikovane ali nezadostno kolkovane vloge polagajo nerešene med spise, bi neorientirani interesenti mogli domnevati, da se njihove vloge niso obravnavale iz katerih drugih razlogov, kar bi utegnulo škoditi reputaciji konzulatov. Da se prepreči neupravičeno oškodovanje ugleda državne administracije, je ministrstvo za zunanja dela naprosilo Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, naj opozori vse, ki se obračajo na naša konzularna predstavništva, da vse dopise na naše konzulate zadostno kolkujejo. Sicer ne morejo pričakovati, da bi dobili na dopis kak odgovor.

Znižanje obrestne mere za vloge pri bankah zaradi novega rentnega davka. Društvo bančnih zavodov v Sloveniji je objavilo v «Uradnem listu» od 22. decembra 1928. naslednji razglas: «Dne 1. januarja 1929. se uveljavlja novi zakon o neposrednih davkih, po katerem se bodo obdavčevale obresti hranilnih vlog v 8%nim davkom na rente. Ta davek obremenja po členu 70. navedenega zakona davčne zavezance, t. j. v tem primeru vlagatelje. Pobirali pa ga bodo ob izplačevanju ali kapitaliziranju obresti denarni zavodi, kjer je denar naložen. Podpisani člani Društva bančnih zavodov v Sloveniji bodo torej odbijali po zgoraj citiranih določbah zakona o neposrednih davkih od dne 1. januarja 1929. vlagateljem 8%ni davek

na rente ter ga odvajali državni blagajni. — V Ljubljani, dne 20. decembra 1928. — Češka industrijalna banka, podružnica, Ljubljana; Hipotekarna banka ljubljanskih hranilnic, Ljubljana; Jadransko-podunavska banka, podružnica, Ljubljana; Jugoslovenska banka, podružnica, Ljubljana; Komercialna banka, podružnica, Ljubljana; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana; Obrtna banka, Ljubljana; Prometna banka, Ljubljana; Prva hrvatska štedionica, podružnica, Ljubljana; Zadrzna banka, Ljubljana; Zadrzna gospodarska banka, Ljubljana; Celjska posojilnica, d. d., Celje; Jugoslovenska udružena banka, podružnica, Maribor. — Iz gornjega razglasa je razvidno, da bodo banke v Sloveniji od 1. januarja 1929. pri izplačilu ali pripisu obresti odbile novi rentni davek, ki znaša 8 % od vsote naraslih obresti. S tem pa se dejansko za vlagatelje znatno zniža čista obrestna mera, in sicer pri nominalni petodstotni obrestni meri na 4,6 %, pri šestodstotni nominalni obrestni meri na 5,52 % in pri sedemodstotni nominalni obrestni meri na 6,44 %.

Obrambni boj nemške čevljarske industrije. Državna zveza nemške čevljarske industrije je vposlala nemškemu državnemu gospodarskemu ministrstvu spomenico za višjo zaščito carine na čevlje. Obrača se v prvi vrsti proti češkoslovaški konkurenci, katere pomnoženi uvoz je posebno nevaren. Spomenica poudarja: «Češkoslovaška čevljarska industrija dela s cenejšo sirovino, z manjšimi mezdami in z zmernimi socialnimi bremenimi. V Nemčiji ni mogoče doseči z racionalizacijskimi odredbami pocenjenja nabavnih stroškov in tem večjega znižanja prodajnih cen.» Slednjič pravi spomenica, da so se skoro vse druge države skušale ubraniti tuje konkurence s primerno carino ter so s tem delale nemškemu eksportu veliko sitnosti. Tudi sicer se v Nemčiji slišijo splošne pritožbe proti tuji konkurenci, v prvi vrsti proti češkoslovaški.

«Novi obrt». Pod tem naslovom bo pričela izhajati v Zagrebu začetkom meseca decembra t. l. mesečna revija, ki jo bo izdajal in urejeval Ivan Čupak, dolgoletni tajnik Saveza hrvatskih obrtnika v p. Revija bo obravnavala ekonomsko-politična, strokovna, socialna in vsa kritična vprašanja obrta. Izhajala bo mesečno na 28 straneh velike osmerke. Naročnina znaša 84 Din letno, 42 Din polletno. Uredništvo in uprava se nahajata v Zagrebu, Tomičeva ulica broj 3.

Mednarodni vzorčni semenj v Milanu se bo vršil od 12. do 27. aprila 1929. Prijavne obrazce za udeležbo na semnju dobijo interesenti tudi v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani med uradnimi urami.

Opozorilo za nakupovalce radio-aparatur. Proti tvrdki «Radioversandhaus E. Gräß & C. Rottloff v Berlinu N 4, Gartenstrasse 100.» se je pritožilo več naročnikov, češ, da ni točno izvršila naročenih dobav. Tvrdka je tudi v raznih časopisih ponudila brezplačno dobavo radio-aparatur v reklamne svrhe in je zahtevala od interesentov, ki so se prijavili na taka vabila, 200 Din za kritje stroškov. Po informacijah zagrebškega nemškega konzulata ni imenovana tvrdka vpisana v trgovskem registru in se interesenti pred sklepanjem kupčij s to tvrdko svarijo.

Naročajte „Obrtni Vestnik“

Obrtnikom

se priporočam pri nakupovanju vseh vrst barv, firneža, lakov, steklarkega kleja, čopičev in vseh drugih potreščin za te stroke.

IVAN JANČAR, Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 4.

Srečko Potnik in drug

tvornica sadnih sokov in marmelad etc.

priporočata svoje prvovrstne izdelke: malinov matični sok, konserviran, pasteriziran, malinovo mezgo, malinovec z rafiniranim sladkorjem, malinovo armo, sadne marmelade, razne sadne sokove in pasterizirane sokove.

Metelkova ulica 13.

Ljubljana

Metelkova ulica 13.

Telefon 2110.

Restavracija

Ignacij in Helena Banko
Ljubljana
Kette Murnova
cesta 3.

se priporoča gg. državnim uradnikom in obrtnikom. Dobra postrežba v kvaliteti pijač in hrane.

PRIPOROČAMO

KOLINSKO
CIKORIJO

Domači izvorstni izdelek.

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

DOVOLJUJE POSOJILA NA MENICE IN KREDITE
V TEKOČEM RAČUNU VSEM KREDITA
ZMOŽNIM OSEBAM IN TVRDKAM

Milan Pažić

veletrgovina z vinom

Prodajajo se stara in nova zajamčeno pristna hrvaška vina iz kraja Sv. Ivan Zelina.

Ljubljana

Poljanska cesta 17.

L. Mikuš
tvornica dežnikov

Ljubljana

Mestni trg 25

Ustanovljeno 1889.

Skrbno izdelovanje!

Največji izbor!

Najnižje cene!

Preobleke!

Popravila!

Restavracija „Ljubljanski dvor“

vljudno vabi vse cenjene kolege-obrtnike, nadalje trgovce, trgovinske potnike in vse slavno občinstvo k obilnem obisku.

Izborna domača in primorska kuhinja ter izvrstna samo pristna vina. Abonenti se sprejemajo.

Najsolidnejše cene!

Z odličnim spoštovanjem

M. PETRIČ.

Ph. Mr. R. Sušnik

Lekarna pri „Zlatem jelenu“

Moderno urejena lekarna, zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil, kirurških in toaletnih predmetov. Zdravniške ordinacije se izvršujejo točno po predpisih. Oblasveno koncesijonirana oddaja strupov. Poštne pošiljke obratno.

LJUBLJANA, Marijin trg

Telefon št. 2115.

AVGUST AGNOLA

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zrcal in šip. Kompletne opreme za gostilne, restavracije, hotele, kavarne in bare.

Luksuzni predmeti.

Stavbno in umetno steklarstvo.

Telefon 2478

LJUBLJANA

Telefon 2478

Dunajska cesta 10

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50. (v lastnem poslopu)

Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2458, 2805 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Delniška glavica:
Din 50,000.000.—

Skupne reserve: okrog
Din 10,000.000.—

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta

Podružnice in agencije:

Brežice Celje Črnomelj Gorica Kranj Logatec Maribor Metković Novi Sad Novo mesto Prevalje Ptuj Rakek Sarajevo Slovenj-gradec Trst Split

Brzojavni naslov:
BANKA LJUBLJANA
Telefon št.: 2261, 2413, 2502, 2503 in 2504

Priporoča se za vse
bančne posle

OBRTNA BANKA

v Ljubljani

Centrala: Kongresni trg 4.

Podružnica: Ljutomer

Telefon št. 2508

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodnejše, vezane vloge po dogovoru primerno više.

Telefon št. 2016. USTANOVLJENO LETA 1889. Poštni ček 10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Ljubljana, Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja nad 300 milijonov dinarjev. Stanje vložnega denarja nad 1200 milijonov kron.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odgovornosti v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedeletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prilhanke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

MUGO GRABER

elektrotehnične potrebščine na veliko

ZAGREB, TRG KRALJA PETRA 4^B

Brzojavke:
ORION ZAGREB

Telefon:
INTERURB. 17-10